

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De sex aetatibus hominis

Johannes

[Nürnberg], um 1478

Magister Iohannes Gerson [...] Remedia contra recidiva

[urn:nbn:de:bsz:31-311646](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-311646)

Magister Johāes Gerson Sacre pa-
gine doctor necnō Cancellari⁹ Parisiē
Remedia cōtra recidiua

Habet hoc ppū ars quelibet. vt
faciliori conpēdio ad finem du-
cat optatū. Ammirari preterea
nemo debet si in animarū regimie
quod est ars arcium expti i ea faciliora
quidem sciunt et dant remedia cotra mō-
bos vicioz p̄sertim in foro consciēcie vbi
maxime locū habet illa xp̄i formidabilis
sentencia. Si cecus ceco ducatum p̄beat
ābo in foueā cadūt. Placuit idcirco scrip-
tis mandare breuem se habēdi formam
quā quidā Magister in theo'ogia pari-
siē fide morib⁹ et doctrina pbat⁹ obser-
uabat et obseruare consulebat. precipue
cont̄ recidiuū i peccato vel p̄ctis. ad que
cōfessus se nimis sentit inclinātū. De pre-
teritis itaq; dabat satis tolerabilē p̄niaz
attentis moribus ⁊ etate confitentis ⁊ n̄
nisi de consensu suo. Vt esse sine camisa
vno die in ebdomoda per annū. vel tribz
abstinere. aut vti cicilio et similia. Item

p̄ prima vice confessionis alicui⁹ pct̄i in
vetirati seu detestabilis obrecoꝛdacōnem
sancte gracie quod viciū illud defectum
erat apertū ⁊ sanatum iun̄gebat vt to
to tempore vite cōfessus diceret quolibz
die bis **P**ater noster ⁊ aue maria. semel
in mane ⁊ semel in sero. miserere mei de
us. vel sile aliquod **E**t sic in istis si cade
bat obliuio. aut impedimentū legitimū
bene valebat vt in alio die posset fieri si
mile vel equalens **S**ed ad p̄uidendū fus
turo casui ⁊ residuo in morbū peccati q̄
semper deterroꝛ maiorem dabat operam
et studiosius impigilauit sic agendo **U**t
simul eciam de preteritis piam daret in
quantū resistere peccato consueto penas
litatis multū habet ⁊ meriti **I**n iungens
bat igitur nō p̄petuo sed ad tempus cer
tum breui⁹ aut longius secūdū volun
tatem ⁊ disposicionē confitentis. quod is
dem confitens p̄ qualibet vice qua incidere
ret peccatum tale quod volebat ex toto
sanare aliqua de subsequētibz adipleret
Primo quod i casu illo teneret vno se

quenti die ieiunare in pane & aqua intra
tres dies **S**ecundo diceret certuz psalmo
rū numez **T**ercio si erat sui juris daret i
ecclesia certum iocale. aut aliud bene ca
rum sibi. aut summā pecunie secundum
qualitatem diuiciarū suarū infra tres dies
Quarto q̄ illud infra triū dierum spaci
um teneretur confiteri **Q**uinto non nū
quam addebat quod si quis vehementē
temptaretur facere peccatum tale. et oīno
deliberaret in se sic agere nichiloꝝ per
antea teneret̄ dicere sub iuramēto **S**ep
tem psalmos. aut flectere genua coram
ymagie crucifixi. seu virginis **M**arie seu
alicuius sanctorū. prius q̄nam opus illū
nepharium ppetraret **S**ic emz forsitan
miserabit̄. & orando sic vel se humiliādo
faciat in temptatione puentū & mitiga
bit maris fluctus sustitatos **C**onptum ē
r̄media hec cum adiutoriō diuine gracie
esse efficacissima. tam in foro penē q̄ ex
tra si velit homo bona fide & non elusorie
conuerti a via sua mala & saluari **S**ic et
enim fieri videmus in foro exteriori pub

undig

lico ut pene certe taxentur ad rebelles cō
pe scendū **S**ic domie sic i chamo z freno
maxillas eoz cōstrige q nō approximāt
ad te z cōpelle itrare si vocaē paz ē **S**ic
qz admodū nafo ait ut corp⁹ rēdimas fer
rū pacieris z ignes **U**t valeas amō mul
ta ferēda tuo **C**ausā vero utilitatis
pnie talem reddebat a pori idem magisē
Quomā inquit secūdū aristotilē et exp
genciā **I**ncōtinēs ante passionē seu tēp
taciōz bene deliberat et eligit. sed adueni
ente temptaciōe et vigēte vincit⁹ labitur
et succūbit **T**urbat⁹ q̄ppe iudiciū racōis
et obnubilat⁹ ppt tractū motūqz sensiti
appetit⁹ ita ut nō possit habē cogitaciōez
d deo z honestatē pfectā itegrā z solidā
qz admodū si qs sōpnolēcia qdam sera p
mat⁹ **E**st p̄teria saluberrimū ut p aliq̄d
tribile p̄sens. aut q̄si p̄sens ip̄e t̄reat⁹. z
ideo q̄si sopit⁹ excitet⁹ vel ex sustitet⁹ vi
uicet⁹ qz ad nō cōsenciēdū temptaciōi **M**e
cr̄ enī aliqs ē tama cri temptaciōe pulsa
t⁹ i carne vel alif qui ex toto vel magna
pte desistēt ab implecōe temptaciōis sue

si peccato credet quod in corpore vel in membris vel
bonis graue damnum statim esset incursum
Vigilaret siquidem tunc ratio intra se et for-
ti voce clamare: **Q**uid cogitas. quid tibi
vis. quorsum tendis **N**umquid vis per quam le-
ui temptatione. aut dilectione sordida quam sibi
toto in pena fastidium conuersa erit habere vel illud
subire detrimentum. non tibi sic expedit **I**n-
ter haec atque similia verba resilire incipiet a co-
gitatione maligna et auertet paulatim o-
culos rationis ab ea fietque cum adiutorio orationis
et cum consilio pectoris vel alijs congruis re-
medijs ut cesset miserabile illud temptatio-
nis accessum quod et cessabit cogitatum sordis-
dorum suscitatio **D**einceps respondet idem ma-
gister ad duas obiectiones fieri possibiles
Quoniam timor ille seruilis videtur eua-
cuare meritum resistendi peccato **E**st
illuc praeterita transgressionis periculum
De primo dicebat quod ex quo pena ista vo-
luntarie imposita erat et propter deum ex
illa radice primaria bona germiabat pul-
lulabatque meritum. quibus enim non ita sin-
cera et laudabilis sit homini resistentia et

cessacio a peccato in casu p̄dicto quemad-
modum est in virtuoso qui p̄se p̄pter
deum peccata deserit. **N**ihilominus resistē-
cia talis bona est et saltim inductiua v̄tu-
tis sicut de timore seruili resp̄cū timoris
casti doctores determinant. **Q**uāq̄ ibi nō
sit timor tantum nō seruilis sed ī sua ra-
dice primaria filialis et castus est. **R**esul-
tat insup̄ meritum ex approbatione seq̄-
ti dum gaudebit in continēs transacta tēp-
tatione nō consensisse peccato. **D**emū q̄li-
ter ibi esset timor simpliciter seruilis euz
posset confessus ab ista pena liberari non
implendo penitenciam. **A**ttamen implet
q̄ dō z sacerdoti suo vult obediēs existe-
re. **E**t hic sumi potest grata et pulcra cō-
sideracio p̄ sponte viuentibus a religiōe
intransantibus. **A**d alteram obiectioēz dice-
bat simpliciter fieri posse ad im̄pbatioēz
oīm religionum omnūq̄ votoz salubri-
um. **S**ic omnis penitencie suscep̄cio peri-
culosa esset sic et deus et superiores in suis
p̄ceptis et legibus culpantur. **E**uitat̄
eciam piculum sufficienter per hoc q̄ nō

227

nisi cōfēsu habito confessi et ad tempus
nō ppetuo tales penitencie siue cogitacio
nes imponunt. Siue fiat igit p temp9
illud transgressō aut si diabolo purgente
fieret pene solui possunt z ita homo a no
ua ransgressione liber erit immo et op9
bonum faciet. Qz si transacto tempe stas
tuto remediū videret in effecax aut i
indeterius vertat poterit omitti. si vero
sit vtile sicut spēandum est rursus vales
bāt iterari. Demiqz si salubre antidotum
obegrotātis inobedienciam pestifex fiat
medicus culpa caret. Subide p̄dict9 ma
gister aliud adiciebat iuramentum. Ita
qz si videbat pueros aut alios simplices
minus cogitare precepta dei. et ex hoc li
berius peccasse reddebat eos magis timi
dos et cautos cōtra peccatum p pmissio
nes expressas in manibus suis factas de
cauendo deiceps a tali vel tali peccato.
Per hoc enim promissōem in baptismo
factam de obseruacione legis xpi tanq̄
abolitam a memoria vel transgressam re
nouabat et per modum cuiusdā recogni

124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500
501
502
503
504
505
506
507
508
509
510
511
512
513
514
515
516
517
518
519
520
521
522
523
524
525
526
527
528
529
530
531
532
533
534
535
536
537
538
539
540
541
542
543
544
545
546
547
548
549
550
551
552
553
554
555
556
557
558
559
560
561
562
563
564
565
566
567
568
569
570
571
572
573
574
575
576
577
578
579
580
581
582
583
584
585
586
587
588
589
590
591
592
593
594
595
596
597
598
599
600
601
602
603
604
605
606
607
608
609
610
611
612
613
614
615
616
617
618
619
620
621
622
623
624
625
626
627
628
629
630
631
632
633
634
635
636
637
638
639
640
641
642
643
644
645
646
647
648
649
650
651
652
653
654
655
656
657
658
659
660
661
662
663
664
665
666
667
668
669
670
671
672
673
674
675
676
677
678
679
680
681
682
683
684
685
686
687
688
689
690
691
692
693
694
695
696
697
698
699
700
701
702
703
704
705
706
707
708
709
710
711
712
713
714
715
716
717
718
719
720
721
722
723
724
725
726
727
728
729
730
731
732
733
734
735
736
737
738
739
740
741
742
743
744
745
746
747
748
749
750
751
752
753
754
755
756
757
758
759
760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
770
771
772
773
774
775
776
777
778
779
780
781
782
783
784
785
786
787
788
789
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
800
801
802
803
804
805
806
807
808
809
810
811
812
813
814
815
816
817
818
819
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
830
831
832
833
834
835
836
837
838
839
840
841
842
843
844
845
846
847
848
849
850
851
852
853
854
855
856
857
858
859
860
861
862
863
864
865
866
867
868
869
870
871
872
873
874
875
876
877
878
879
880
881
882
883
884
885
886
887
888
889
890
891
892
893
894
895
896
897
898
899
900
901
902
903
904
905
906
907
908
909
910
911
912
913
914
915
916
917
918
919
920
921
922
923
924
925
926
927
928
929
930
931
932
933
934
935
936
937
938
939
940
941
942
943
944
945
946
947
948
949
950
951
952
953
954
955
956
957
958
959
960
961
962
963
964
965
966
967
968
969
970
971
972
973
974
975
976
977
978
979
980
981
982
983
984
985
986
987
988
989
990
991
992
993
994
995
996
997
998
999
1000

tionis itez promittendo reparabat. Sic
moyses et iosue respectu filioꝝ israel. sic
plerumq; hoies post primaz consideraci
onem fedus antiquum retractant et me
unt **N**eq; arbitret^r aliquis pmissiōem
talem patere discrimen. aut fractionem
eius esse casū spāliter reseruatū. qm̄ nul
lum ibi notū ē. cū nō nisi resp̄cū illoꝝ que
alias eēnt licita et quib; cōterens iplicite
vel explicitē pmissiōz talē facit. aut inno
uat sc; cōtra dei p̄cepta de cetero mortalit̄
nō peccabit **E**rit att̄n transgressio depac
tidēs d̄terior q; 2 cōmicio diuini p̄cepti iā
sibi facta est ludior. **R**ursus idem mgr̄
puidēbat diligēter ne cōfessus suꝝ eēt dei
ceps occasio p̄marie corrupciōis alioꝝ p̄
st̄im iuuenū. 2 q; sibi sufficerz dānacō p
dicioꝝ p̄pa spāliter i peccatis ḡuioꝝ
et abhoiandis **I**mmo nec noiandū palā
ne pias auēs polluāt **O**ccurrebat diligē
ter puidēdo v̄ns oibus cōmiciōzē pena
rū obligaciōz. ne confessus transiret i de
terioꝝem spēm ex societate seu cōmiciōe
puersa **E**t explicabat qn̄q; p̄ticulariꝝ sic

clam et secreto fieri pōt dū videbat oportu-
num **M**alebat em̄ cōfessuz suū dimit-
tere z tollerare in sua libertate q̄ ad pec-
cata aliq̄ m̄ius ḡuia. q̄ ita eūdē vrgē ab
omni pte. ne ad deteriora laberetur **Q**ñ
autem et q̄liter illud fiendū est magis do-
cebit virtus et ars z vnctio sc̄i sp̄s z cir-
cūstāciaruz oim̄ pticulācium consideracio
quā scriptis ant̄ v̄bis possit edoceri **P**o-
stremo dabat consiliū idē m̄gr̄. vt cōfite-
tes nō refugerent. sed p̄ dono maxio re-
putarent habere p̄itos cōfessores mori-
b9 et sc̄ia et lōgo expimēto p̄batos q̄ q̄-
rerent nō q̄stū p̄pau. sed sincero corde sa-
lutis am̄an **E**t itez p̄ cōgruis remedijs
otra singula vicia laudabat plurimū cō-
pilacionē seu sūmā de vicijs et v̄tutibus.
Laudabat demiq; p̄ bōis affectib9 gene-
randis libētez cōuersari cū viris bōis z d̄-
uotis qz vox dina ē **C**ū scō scūs eris. eo-
rum itaq; colloq̄a sūt ignita vehemēter z
stimulācia ad v̄tutez **S**ed ad scōz patz
vite et exēpla freq̄ntez z attēte lecta ve-
hemēter p̄ficiūt ad infundēdū cordibus

nris diuini aoris affectu. et tñ in omnibus
et sup omnia diligētes pmissiōs suas que
omne desideriu supāt seqmur. amen.

Preterea ille circūstācie q̄ hñt̄ p hūc
versū inq̄rens sūt in cōfessiōe a cōfessōe
Quis qd̄ vbi qb̄ auxilijs cur quō qñ.

Per q̄s intelligit̄ an sit iuuis ā senex
cleric⁹ vel laic⁹. solut⁹ vel ligat⁹. **P**er
qd̄ an sit res sacra vel nō. **P**er vbi an sit
in loco sacro publico vel occulto seu pua
to. **P**er quib⁹ auxilijs an cū pugno bas
culo aut gladio. **P**er cur q̄ intencioē an
racioē vindiicti vel rapiēdi. **P**er quō an
pcusserit aliq̄ fortit̄ vel remisse. **P**er qñ
ā in q̄dragesima vel in alio tpe sac⁹ zc̄ vel
aliter zc̄. **T**ēp⁹ locus mot⁹ nūer⁹ mora
sciētia etas. **C**irca p̄ q̄s notant̄ oēs cir
cūstācie p̄soāles **D**oc ē dicere. vtz̄ fuēis
puer⁹ vel adolescēs. iuuenis vel senex zc̄.
Et circa q̄t̄ ānos. nobilis an ignobilis. li
ber an seru⁹. domesticus vel extrāe⁹. in
dignitate vel officio cōstitut⁹. **S**ane mē
tis an nō. cōpos raciois z̄ scie. scz̄ si sciui
sti s̄ peccatū esse vel dubitasti. ā nesc. sti

vel nesciūsti Si fuisti solutus vel cōiug
tus **R**eligiosus vel secularis **C**leric⁹ vel
laic⁹ **C**ōsagne⁹ . affims vel extra⁹ In
sacris ordimb⁹ vel n̄ **E**t in q̄ religioē vel
in excellēti ⁊ arta vel in laxior ⁊ sic dāis
Per qd̄ notat⁹ gē⁹ p̄cti **H**oc est vtz
cōmiserit fornicaciōz simplicē vel adulteri
um qd̄ maius ē **I**ncestū scup⁹ vel raptū
Itez vtz homicidiū volūtariū vel caūale
Vtz furtū vel saclegiū ā rapimā **I**t v:
tz p̄ctm qd̄ omisit sit enorme mediocre
uū **I**tez vtrū sit māifestū vel occultum.
Vtrū qd̄ aduanū ⁊ ferens et in consuetu
dine ductū **A**n recens ⁊ nup factū ⁊c
Grau⁹ em̄ est dicē ⁊ facere āquit coram
eo q̄ potest ex hoc sumere occasioz pec
candi q̄ illud occulte facere **E**t gū⁹ est
simulare se esse patientē h̄ndo irā in cor
de q̄ se oñdere turbatū sic est **N**oz dādo
tam alicui p̄ hoc mali exempli occasionez
Et ideo non sufficit dicere sui irat⁹ s̄ ver
bo michi dicto sed debet addere ⁊ similas
ui me esse patientē in sigms exteriorib⁹
vt r̄putarer humilis vbi eram supb⁹ ita

q̄ cū illa simulacōe addidi mendaciū ad
iram q̄ occultaui. **I**tem non sufficit dice
re tetigi bertam impudice sed optet dice
re locū corpis scilicet manuū vel pectus
supra panuū vel ad nudū. **E**t dicas mod
scilicet cū ore manu vel pede zc. **¶** Quo
mō hoc ē naturalit̄ vel contra naturā z
pprie quē modū habueris in agēdo vel
paciēdo qd̄ melius actu quam lectōe sci
tur. **G**rauis enim ē tangere bertam oscu
lando q̄ ip̄az in eodē loco tangē pede q̄
magis impudic⁹ ē mod⁹ ille tangendi.
Ideo non sufficit dicere vt supra b. tetigi
bertā. **I**tem non ē ita graue vnū peccatū
simplicit̄ sicut ē ill⁹ cui⁹ occasione plura
alia cōmittunt̄ ut si q̄s fecit aliq̄ defectū
p̄ quo alius ē accusat⁹. **¶** non excusasti
innocentē. vel si p̄ defensiōe vni⁹ menda
cī ptulisti verba iniuriosa. aut incurri
sti. plura alia mendacia. aut si p̄ excusatio
ne vni⁹ mendacī vel peccati cōmisisti
p̄nitiū et ob hoc fuit suspicio de a° vel fac
ta est punitiō super aliq̄. p̄pter hoc vel
orta est turbacio aliq̄ inter aliquos. **O**ia

illa explicari debent **C** Quando hoc ē
quo tempe. an sacro puta festis quadra-
gesime z alijs ieiunijs. aut in non sacro
puta dieb; festis z p̄uatis **I**tem vtrum
ante acceptam penitentiā vel etiam post
non seruando sed frangēdo p̄n̄iaz **G**raui-
us namq; ē cauere a missa vel oīari die
dominico vel in festo solempni q̄ in alio
die simplici **E**t graui⁹ est q̄cūq; p̄ctz in
magna solempnitate q̄ alio tempe **E**t
graui⁹ est non vocare orationi vel esse
dissolutum in lingua vel relaxatum in
gula quando homo debet communicare
Et in die quo homo cōmunicat vel cele-
brat quā alio tempe **U**bi hoc est in
quo loco scilic; si peccatū sit factū in loco
sacro vel nō sacro in domo dominorū vel
alibi in aliq; loco cui reuerenciam exhibi-
beri debuisti **N**am circumstantia loci
sacrati multum aggrauat peccatum.
Graui⁹ enim est peccari in ecclesia q̄
in domo **E**t grauius est cogitare aliq;
uid inonestum quando oras vel scri-
bis quando dicis missam vel officium.

Et graui⁹ est r̄spicere aut tangere a m
mo impudico corp⁹ hominis sub panmis
q̄ manū vel pedem q̄ magis libidiosa
est ibi delectio **C** Per quos hoc est q̄
bus mediatoib⁹ vel adiuuantib⁹ aut mē
nuncijs q̄a p talib⁹ homo reus et obliga
tus p peccatis eoz. et ip̄i cum eo sunt p
ticipes criminis vel damnacōis **I**tem p
quos vel quas .i. cū q̄bus. vtz fuerint
religiose virgiēs cōiugate vel solute **I**tē
p quos .i. p q̄bus vel contra quos vel con
tra quas **I**tem an sol⁹ an cū socijs **G**ra
uius enim peccat qui plures secū peccat
facit **G**rauius est etiā esse in obidientē
aut irreuerentem patri vel matri pprie
q̄ illi cui nō tenetur sic obidientā vel re
uerentiam exhibere **E**t graui⁹ est tur
bare vnā sanctā homiēz aut deridere q̄
vnū homiēz viciōsis **E**t grauius est pro
uocare vnā personam religiosam ad a
liquod peccatum quod est contra proues
tionem q̄ vnū vel vnā m secularem in
ducere ad idem peccatum **E**t graui⁹ est
r̄spicere i pudice vnū iuuiēz aut muliēz

Et vnā religiosā q̄ secularem **H**oc idē
intellige de tactu et quocūq; actu et ver-
bo impudico nō sis ergo cōtent⁹ dicē nō
bene custodiui visum auditum tactum et
sic de alijs **A**ut dicere iteravi aspectum
in facie persone cum complacencia ⁊ ima-
ginatione impudica. sed dic qualitatem
et condicionem persone. ⁊ si de visu sic ex-
pedit dicere. multo magis de verbo ipu-
dico puocante ad peccatum **E**t similiter
de tactu aut cōtatione carnis libidino-
sa habita ex allocutione vel appin̄tione
ad corpus alicuius. **Q**uociens hoc est
quot vicibus vt peccata dicat non tantū
specialiter sed etiam indiuidualiter ⁊ ad
memoriam reuocat sub cōto accusacione
numero vt non solum confiteatur pec-
cata sed etiam vices et iterationes vt dis-
cat quotiens cognouit fornicariam siue
adulteram. et vtrum vnā vel plures.
quotiens dixit proximo verba contume-
liosa. quociens iterauit malum vel iniu-
rias. vt dicit **A**ugustinus. **V**olnus iteras-
tum tardius sanatur et cetera.

Cur hoc est q̄ suggestionē vel inten-
tione hoc feceris. et q̄li temptacione viz
si ip̄e p̄uenerit temptacōez eam in se p̄
curādo z materiā mali in cogitacōe assu-
mēdo. Vel etiam fedas cogitacōs volūta-
rie ad delectacōz habendo. et turpes ac
carnales ymaginacōes. vt cici⁹ ac fordis
us in eo surgat stimulu⁹ tēptacōis. Vel
vtz p̄uent⁹ sit ab ip̄a temptacōe. Nam
suscitare sibi temptacōz multo grauius
est minus temptaciombus vinci. Itē vtz
sponte fecerit vel coact⁹ z q̄li coactione
absoluta viz an condicōnali. Item vtz
cupiditate vel paupertate. Vtz in ludo vel
nocendi. Itē vtz aliquē coegisti vel idux-
isti ad peccandum quasi nō sufficeret tibi
ppria dāpnacio. Grauius enim est facē
q̄cumq; peccatum cum intencione puo-
candi aliq̄ ad simile aut ad aliud pecca-
tum quē ad satisfaciendū sibi ipsi tantū.
vt si noueris defectum alicuius quē enar-
ras vt facias ipsum despici aut minus re-
putari propter inuidiam tuam vel aliam
maliciam. Aut si fecisti alium actum cum

oculis aut cum manibus contra aliquem
vt prouocares eum ad malum. et sic de
alijs peccatis factis studiose non tan-
tum in dampnum facientis sed etiam in
proximi detrimentum in quibus opus
est explicare intenciones maliciofas.

Tales em̄ assimilant^r diab^o seu demo^obo
qz student animas p̄dere p̄ quarū salute
xp̄istus sanguinem suum effudit **N**otā
dum qz quedam circumstancie adherent
ipsi peccato vt detestacio in vicio sodomi-
tico horribilitas in homicidio. **I**tem qua-
litas vt in peccato occulto vel manifesto
Quantitas vt in peccato enormi medio-
eri vel paruo z flēs **Q**uedā circumstancie
adherent p̄sone peccatis. vt dignitas li-
bertas sciētia etas sexus. **Q**uedam nec
peccato nec persone sed extrinsecus con-
siderantur vt locus tempus. tales omnes
tenetur homo confiteri pro posse ⁊ dolere
Unde leguntur angeli dixisse **L**oth ge-
nesis decimonono. **S**alua animam tuam
noli respicere post tergū. nec stes in om-
ni circa regiōe p̄ qd̄ cūstācie accipiūtur

et job .vij. non parca ori meo loquor in
tribulacōe spirit⁹ mei. confabulabor cū
amaritudie anime mee **P**eccator etiā
cōfiteri et dolore debz de bonis omissis q̄
facere bene potuisset **I**tem de tempe ma
lo expenso et inutiliter **I**tem si ali⁹ fuit
malū exemplū et p hoc eos a deo r̄traxit
z suo exemplo ī malo cōfirmavit **I**tem
qa ali⁹ nō exemplū bon **I**tem quia bo
nis tristitiam de peccatis suis intulit **I**te
fideles in purgatorio ppt̄ mortalia p̄ta
ī quib⁹s fuit suffragi⁹ defraudavit **E**t
etiā p qb⁹s tenebat orare **I**tem in om
nib⁹ hijs benignissim⁹ et bonū deum suū
benefactorē iuste offēdit **D**eo gracias

Explicit op⁹ **M**agistri **J**ohannis **G**er
son **S**acre pagine **D**octoris necnō **C**ā
cellarij **P**arisiens. **R**emedia cōtra r̄cidua